

VOLUTA NODIPLICATA COX

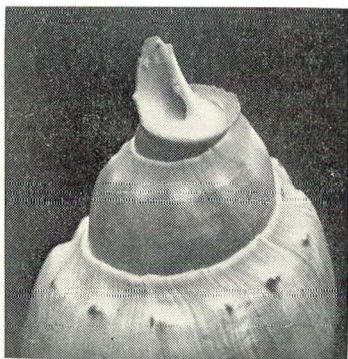
MET EXPODERENDE PROTOCONCH

door B. Entrop

Wanneer iemand de twee exemplaren van *Voluta nodiplicata* Cox ziet, welke op afbeelding 1 te zien zijn en die deel uitmaken van de schelpencollectie van het Zeebiologisch Museum te Den Haag (oude naam: Schelpenmuseum „In de Schulp”) betreurt hij of zij het altijd dat beide exemplaren zo'n lelijke afgebroken top laten zien. Nu is echter opvallend dat alle exemplaren van deze volutasoort zo'n afgebroken top bezitten, want zelfs in het prachtige werk *The living Volutes* door Clifton Stokes Weaver, dat uitsluitend over de familie der Volutidae handelt, zult u tevergeefs naar topgave *Voluta nodiplicata* Cox zoeken. Tot voor kort was de oorzaak van deze onthoofding nog niet bekend en slechts door een gelukkig, of eigenlijk door een ongelukkig toeval is Frank Abbottsmith, de Australische volutakenner bij uitstek, er in geslaagd om de onthoofding van een *Voluta nodiplicata* Cox van nabij mee te maken.

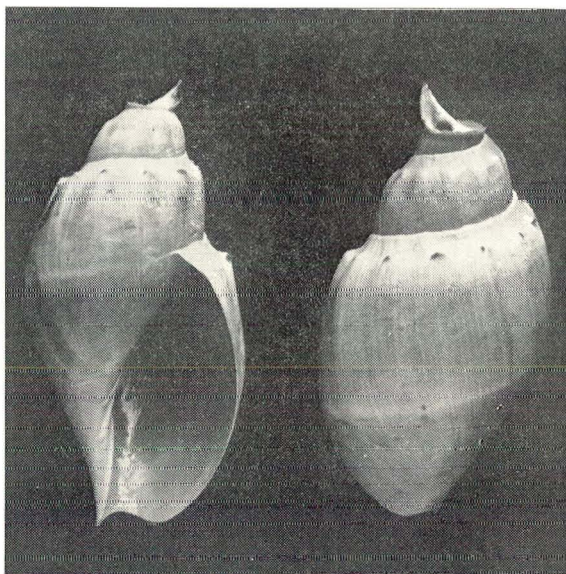
Tijdens een vistocht in de Australische wateren was Abbottsmith ook aan boord. Toen het net boven water kwam en op zijn inhoud werd onderzocht, ontdekte Abbottsmith een mooi levend exemplaar van *Voluta nodiplicata*. Het was zelfs een exemplaar dat de top — de zgn. protoconch — nog bezat. Deze kans liet hij zich niet ontgaan en hij fotografeerde het levende dier en zijn schelp van verschillende kanten.

De foto's die hij maakte zijn nu des te waardevoller, omdat nog geen half uur nadat

Afb. 1

Detail van geëxplodeerde protoconch (boven) van *Voluta nodiplicata* Cox, van welke soort rechts twee volwassen exemplaren.

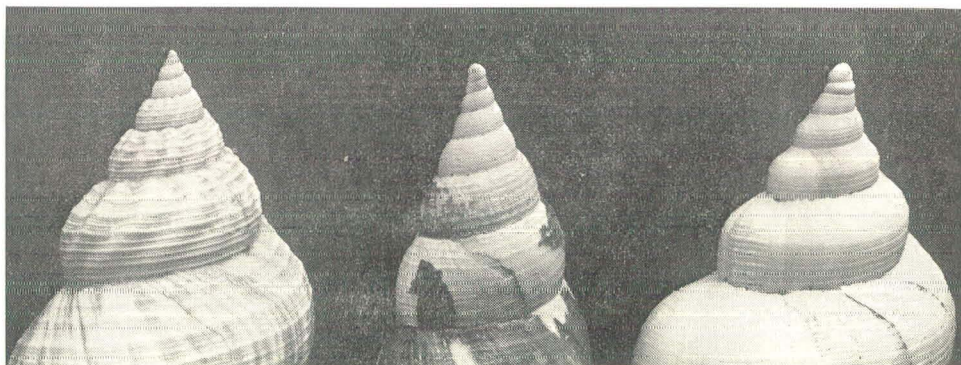
het levende dier aan dek was gebracht, de protoconch explodeerde en de schelp hetzelfde beeld als onze afbeelding toont. Een duidelijk met kracht afgebroken top, die een rechtopstaande scherf achterlaat. Er wordt niet verteld of de protoconch in zijn geheel van de verdere horen, die we teleoconch noemen, afbrak of in stukken versplinterde. Opvallend is wel dat bij beide exemplaren van afbeelding 1 de breuk op dezelfde plaats zit.

Het afbreken is duidelijk geconstateerd, maar omtrent de oorzaak wordt verder niet gerept. Het zou kunnen zijn, dat de gasdruk in de protoconch veel hoger is dan die van de atmosfeer. Dit is mogelijk, want de *Voluta* komt van grotere diepte, waar de druk bij elke 10 meter diepte met 1 atmosfeer stijgt. Komt de schelp nu boven water, dan zou het kunnen zijn, dat het gas, dat zich in de protoconch bevindt, niet snel genoeg kan ontsnappen. Kennelijk bevindt zich op de overgang van protoconch naar teleoconch een zwakke plek in de schelpstructuur. Deze zwakke plek in de schelpconstructie is ons ook van vele andere gastropoden bekend. Het komt voor dat bij rechtsgewonden schelpen de protoconch juist tegengesteld dus linksgewonden is. Op de plaats waar de linksgewonden horen in de rechtsgewonden overgaat, ligt dan de breukrand.

Of het ontbreken van de protoconch bij de wulk, *Buccinum undatum* L., de slanke noordhoren, *Colus gracilis* (Da Costa), en de noordhoren, *Neptunea antiqua* (L.), ook door explodering veroorzaakt wordt, meen ik te moeten betwijfelen. Ik vermoed veel meer dat de intensieve trawlvisserij de beschadigingen van de toppen van deze gastropoden op haar geweten heeft.

In ieder geval laat afbeelding 2 nog fraaie toppen van bovengenoemde drie gastropoden zien. Horens van dergelijke kwaliteit zult u tevergeefs op de Nederlandse stranden zoeken. Slechts via vissersrelaties zijn ze te bemachtigen.

Ten overvloede misschien is het goed te vermelden dat de protoconch het allereerste schelpje is dat door de weekdierlarve geproduceerd wordt. Het is in vergelijking met de verdere horen van tere makelij en kan dus in de loop van het leven van het dier gemakkelijk afslijten en daardoor „onttopte” horens op het strand te zien geven.

Afb. 2

Protoconchen van *Buccinum undatum* L. (links), *Colus gracilis* (Da Costa) (midden) en *Neptunea antiqua* (L.) (rechts).